

1824/1825

ספר

בן המלך והנזיר

תעתיק מלשון ערבי ללה"ק ע"י ר' אברהם הלוי
בר' הסדאי זצ"ל, עם פירוש מספיק על דברי הש"ס
מחכם אחד מחכמי הזמן.
זאתה הדק, הטיב סכל הטעיות והשיבושים ע"י
דפוסים הראשונים

נעתח בחוסף בסופו

ספר

מלחמת החכמה והעושר

בר' יצחק בר' שבתי הלוי זצ"ל הנדפס ראשונה שנת 1824
בשנת 1824, ובפעם האחרון בפ"ס שנה תע"ח, כמבואר באוצר הספרים
ש" 1824. ומאז ועד עתה ספו תמו ולא נראת אף אחד בעיר.

יצא לאור עם ההוספות בפעם ראשונה:
ע"י הרב ר' שמואל הלוי לעווין זצ"ל.

בדפוס ודהוצאת

האחים לויז-אפשתיז ושותפם

וורשה גנשה 5

הבאים תוך הספר הזה

- שער א דברי המלך לנזיר ומשאליו . ותשובת הנזיר אליו :
- שער ב מגלה נבלות הזמן . וחליו כי רע ונאמן :
- שער ג אמונת האוהבים . ואהבת הקדמונים :
- שער ד תחלת בן המלך ותולדותיו . ומשפטי החכמים בהנהגותיו :
- שער ה בתקון רוע הדברים והשחתתם . וקשור המאמרים בלי סתירתם :
- שער ו מחשבת בן המלך במאסרו . איך יפול דברו :
- שער ז תחלת ענין הנזיר עם בן המלך . החפץ בדרכי יושר להתהלך :
- שער ח כבוד האדם לחכמתו . ולא למלבושיו צרתו :
- שער ט אל תשלח נפשך וחייתך . במורד לבכך והתרשלותך :
- שער י זורע החכמה בין בעלי האמונה . כזורע החטה בארץ שמנה :
- שער יא בשלשת הרעים . איזה מכלם יקר ונעים :
- שער יב במעלת המסתפק במזונו ויתרונו . ומגרעת בעל הנפש וחסרונו :
- שער יג הרואה תולדות הימים . לא ינור אימים :
- שער יד מאוס בעולם השמד . למצוא דרך העולם העומד
- שער טו בעניני החכמה ומהותה . ומוצא תבונתה :
- שער טז האמונה אחר הנסיון . כפלני מים בציון :
- שער יז אל תהי אץ במלאכתך . למה תמות בלא עתך :
- שער יח יתרון הנועם והכושר . על הקנין והעושר :
- שער יט שליחות הנביאים . על פי הנהגות הנבראים :
- שער כ מספר ימי האדם וחיותו . וזמן השתדלותו . בעבודת האל ויראתו :
- שער כא המאמין לכל דבר . כל אשר צבר גנוז עבר :
- שער כב זה השער לח' . צדיקים יבואו בו :
- שער כג שארת בן המלך על הנזירים . והנהגתם וענין אמונתם :
- שער כד במעלות השכל על הכסילות . ויתרון הדעת על ההוללות :

שער כה	במדרגת העולם הזה . הנקל והנכזה :
שער כו	מוסר הנזיר תוכחותיו . ויתרון אדם על אדם במדותיו :
שער כז	הבוגד ברעו הנאמן . ילכד ברשתו אשר טמן :
שער כח	בענין השטן ורבותיו . וכלי מלחמותיו :
שער כט	בכבוד אב ואם ויראתם . וחיוב המלתם ועבודתם :
שער ל	צוואות הנזיר לבן המלך ותוכחתו . ומה שאמר בלכתו :
שער לא	המכנים נפשו במה שלא ידע . כקוץ מכאיב נפשו יודע :
שער לב	שאלת בן המלך בחלוקת העצמים . ופלאי תולדותם העצומים :
שער לג	ענין הנפשות ומהותם . וסבת מעלת קצתם על קצתם :
שער לד	מבאר שמחת הנפש . בצאתה מטיט ורפש :
שער לה	גמול הנפש וענשה . אחרי הפרדה מגופה ושובה אל שרשה :

הקדמת המחרגם והמפרש

י בינו הנבונים וישכילו המשכילים כי הספר בן המלך והנזיר הלז הוא כלו ממתקים וממש כל העולם כלו רודפים אחריו מדין הערבות והמתיקות. לזאת העיר והקיץ את הרב מוהר"ר אברהם הלוי בר הסדאי ז"ל כי הלך ויעתק משם את לשון הערבי ללשוננו הקדש את דברי הספר. אך לאו כולי עלמא גמירי לשונו הצח והיקר. כי שאלוני דברי שיר שבזה הספר. כי לא ידעו דרכי השיר מחמת שר' אברהם הלוי שך דרכו בשירים. והנה אחרי רואי כי תועלת ספר הזה רב הוא לקחת ממנו מוסר השכל וצדק. בארתי את כל דברי השירה הזאת אשר נמצא בזה הספר שם בארה באר היטב בלשון הקדש תוכן המבוקש. אך להתודע ולהגלות דרכי המשקל והתנועות אף שהאריכו בזה בעלי השיר וכל בעלי השיר יוצאין ובאין בארוכה המה בעל ערוגת הבושם ובעל לזית חן פרק שלישי בבאור מיני השיר אמרתי עת לקצר. ואציגה נא עמך הכללים הנצרכים לזה הספר י

הנה כל הנקודות אשר תמצא באלף בית המה תנועות יש
 מהן תנועות גדולות ויש מהן קטנות. ואנו אין לנו שום
 נפקא מיניה בזה רק השב"א אינה נחשבת לתנועה. ויש ג"ם
 בזה אם השב"א היא שב"א נע שהיא מתנועעת במבטא או
 נודרת גם התנועה שאחריה עמה. ושניהם ביחד נקראין יחד.
 ואם הוא שב"א נח או אינה נחשבת לכלום וגם ההטף פתח
 וגם המלאפום שבאה בתהלת התבה היא וי"ו השמוש הבאה
 על אותיות במ"ף גם היא נקראת יחד. דלת הוא החצי הראשון
 משטת החרוז וסוגר הוא החצי השני. שיר פשוט הוא שיר
 שאין בו שום יחד. רק כלם תנועות. שיר מרכב הוא אשר
 יכול בו יתרות ותנועות. שיר קשור הוא השיר המהלך
 להפסקות רבות כמו שתמצא בזה הספר בסוף ההקדמה המתחיל
 אני לזמן זכו רצונו בלב זכו'. תיבת לזמן שבדלת ותיבת
 גאמן שבסוגר הוא ג"כ חרוז. וכמו כן בפסוק שני תיבת משפיל
 שבדלת ותיבת מפיל בסוגר הוא ג"כ חרוז. וכן בפרק שלישי
 תיבת טובה שבדלת ותיבת חובה שבסוגר הוא ג"כ חרוז: שיר
 עובר הוא שהחרוז אינו שוה כי אם באות אחד כאשר תמצא
 בשיר שבשער שני המתחיל השלום הוא חרוז באחד חיה ובשני
 שביה ובשלישי נויה ואינן דומין רק עם האות יו"ד ואות הא
 אינה נחשבת כי היא בלי תנועה והוא הנקרא שיר עובר:
 שיר ראוי הוא אשר הדמיון הוא בשתי אותיות: שיר משובח
 הוא אשר הדמיון יהיה בשלש אותיות. ודי לך בכללים אלו
 ומתוכן תבין ותשביל כל השירים. וגם בזה נתן רשות לבעלי
 השיר להפסיק באמצע התיבה קודם שב"א נזו למען יהיה נקרא
 כשב"א נע ויקרא בשם יחד ושם תשים מקף כזה. ושים לבך
 לתבונה להבין דברי הכמים וזוידותם איך למאם בתאית
 עולם הזה ותהיה משתוקק לנוח בצל החכמה ומשם תעלה מעלה
 מעלה אמן. ושם המעתיק והמתרגם להודיע מי הוא, מעם
 הכמוס חדלו. רק נשא שיריו ומשלו:

שיר קשור ומורכב ע"ם ב' תנועות ויחד וב' תנועות ויחד וב' תנועות
 ויחד ושתי תנועות ויחד ותנועה בדלת וכן בסוגר:

נְפִישִׁי צְמִיחָה בִּי כְּאֵד לַיָּדַע מִיּוֹדָעִי

אֲשֶׁר עָבַד הַמְּעַרְבָּת:

בְּנִתִּי לְרַעִי כִּי שָׁמוּ עָלָה לְזַכְרוֹן

בְּחִשְׁבֵי כְּחֻשְׁבַּת הַמְּלֶאכֶת:

ישא עוד משלו ויאמר:

שיר קשור ומורכב ע"ם יחד ושתי תנועות ויחד וב' תנועות ויחד ושלש תנועות
 ויחד בדלת וכן בסוגר:

שְׁמִי פְּלֵא לְהַשִּׁיב שׁוֹאֲלֶךָ אֶתָּה תַעֲנֶנּוּ.

בְּרֵאשִׁי סֵפֶר פְּקַח עֵין וְשֵׁם תִּמְצָא מְעַנָּה:

הקדמת המתרגם והמפרש

שיר קשור וראוי ומורכב עם שתי תנועות ויתר ושתי תנועות ויתר ובי' תנועות בדלת וכן בסוגר :

א סֵפֶר פְּרוֹשׁ כְּנָף וְחַיֵּשׁ שְׁלוֹם . (א) ספר פרוש וכו' . יצא

ב וּבְשֵׁם תְּהוֹם קָדָם פְּנֵי מָרוֹם : ע"ס מה דאיתא בגמרא תלמידי חכמים מרכיב בלום

ג שָׂא אֶהְבֵּת מִזְרַח אֵלַי כְּעֶרֶב . צעולם וכו' מהפלה הצעל שיר שזכות למוד הספד

ד וְקָרָא שְׁלוֹם צְפוֹן אֵלַי דָּרוֹם : הו' יחיש וימכר ה'וס צעולם : (ב) וכסס אלפי

ישאל אשר קדם לברוא הסהוס קודם שברא השמים : (ג) יהיה אהבה עוס בכל העולם ממזרח עד מערב ומלפון עד דרום העולם :

הקדמת המעתיק

אמר אברהם הלוי בר הסדאי ז"ל :

ראיתי בני עליה . והנה ירדו לשאול תחתיה . ארץ מאפליה .

(א) היקר מן הזולל לא נבדל : (ב) ולא נבר שוע לפני

דל . נבזיהם וצעיריהם . ראשיהם לשבטיהם . זקניהם ושוטריהם .

משפט אחד יהיה להם . לשום כל מקותם (ג) באגורת מקותם

ולתת תועלתם : (ד) בשני תולעתם ותוחלתם ושברם .

(ה) במטמוני שברם . וכחם ואונם . במצפוני הונם . לא ידעו

סאין תמצא תבונה . ואי זה מקום בינה : כקטן הצעיר (ו) אין

איש לבם מעיר . כי אם אחד מעיר : אבדה האמונה ונכרתה

מפיהם . ולא נשאר מעשה אבותיהם בידיהם . יבלו בהבל

ימיהם ועינם תחום על כליהם . ובזה הוכיחו החכמים הראשונים

תלמידיהם . ואמרו להם מי יתן וישוו חייכם . כשוה כסף אחד

בעיניכם : (ז) כי תחמלו מאד על הוצאתן לשם ולתהלה . ולא

תחמלו על מספר ימי חייכם לבטלה : (ח) נדיבות נבואה בא

עליהם . כנשים ימשלו בם בעליהם . ועינם ליד דרך מצפות

כעין אמות אל יד בעליהן . ולא מצאו לבד שכלם אשר כל

תוחלתם להבזות בעליהן . סרו מהר מדרך אבותם : (ט) עותו

נתיבותם ויעבטון ארחותם . ויבטחו ער עשר יולדיהם :

(י) ישענו על צדק מעשה ידיהם : (יא) ולא העלו על לב דבר

חכם ונאמו . מי שאין לו יחוס עצמו . לא יועילנו יחוס אביו

ואמו . ואף אמנם נתחברו עמהם עוד . מדות אחרות דלות

ורעות מאד . אשר לא ידעה בם ובמעלליהם . ולא יבחר

בתעלוליהם . כי אם המשחיתים דרכם . המכירים עצמם ומעוטי

ערכם . כי שקר נסכם . והרעה שבמדות ההם היא הכהשתם

בדברי הבטחתם והפרת גדרם . אחר גזרם מאמרם . ובכל אשר

יפנו

(א) האיש נכבד שום עם האיש מוזלל : (ב) שוע הוא העביר שום עם האיש העני :

(ג) הסכף אשר אוננים . לשון קבוצ כמו אונר בקין לחמס וכן מקותם לשון מקוס מים :

(ד) סמה בגדים : אים סנעס משהי תולעת : (ה) סתבואה אשר טמנו : (ו) ואין אים מעיר

עלמו : (ז) האדם אינו כוזה לעור דבר כדי שיביא לו כבוד בשגיל עשרו : (ח) סנבואה

אשר בא עליהם בגדינות לא נחשב לכלום כי אינו אלא כנשים וכו' : (ט) מעקסין דרכיהם :

(י) טעמים בגדקא אשר עשו אבותיהם : (יא) ואינן מעלין על לבם דבר חכם . ונאמו

לבו

יסנו בכל אופני מפעליהם . (יב) ישימו מליהם . כי אין הכפירה
זההכחשה . כי אם ממעשה חזקי מצח אשר אין להם כלמת
ובושה . והכוזבים אשר אין בפיהם נכונה . המעמידים על
אבן אחת השקר והאמונה : ע"כ ראוי לכל בעל צדק ואמת .
אשר אין טוב ממנו המת . לבל יעשה כמעשיהם . כי עליהם
ועל הדומה להם אמרו מושלים במשליהם :

שיר קשור ומורכב ע"מ יחד ושתי תנועות ויתד ושתי תנועות ויתד ותנועת
בדלת וכן בסוגר :

א ראה נשא לך דבר ואכן

לשונך לענות הין והין :

היש עז מהלי מות בתבל :

עניתים הן והוא לא אחרי הן :

(א) אהל חותך דבר ואכן
לפניך ואכן בלשונך איך
חשיבני דבר והשאלה היא
אם נמצא איזה דבר בעולם
שהוא גרוע ממות שלזה
חשיב הן יש דבר כזה וכוא
אם אומרי' לא אחר אמירתם
הן דחינו הסקרנים :

(ב) ומה יקרו דברי הערב ומעניו . בעת שאלוהו רעיו נאמניו .
על עולם יגוניו וכעס עניניו . אי זה הדבר אשר

מעודך הרגיו לבבך ורעיוניך . והפיל פניך . (ג) והציל עיניך .
ואי זה המעשה אשר מעודך נפשך המר . והיה עליך רע ומר :
ויען ויאמר הדבר אשר מעודי הבהילני . והמקרה הרע אשר
מעודי קראני . אך עתה הלאני : (ג) היא שאלה שאלתיה
ונתנה לי כי אויתיה . אמרו לו ואם נמנעה ממך בקשתך .
ולא נתנה לך שאלתך . אמר להם מדוע אתם הולכים בארץ
צלמות . ושואלים מר ממות . וירם את קולו . וישא משלו .

שיר קשור ומורכב ע"מ שתי תנועות ויתד . ושתי תנועות ויתד ושתי תנועות
בדלת וכן בסוגר :

א דודי ישאלוני אמור אי זה

חיל בזמן את לבך החליא :

ואיענם מכל כאב גדל .

משאל שאלתיהו ונתן לי :

ענו ואם אין עניתים מה

זה תשאלו לשמי והוא פלאי :

(א) חוכמי שאלו אותי לאמר
לכם איזה דבר החליש
את לבני בעולם הזה וכשנתי
להם ככאב הגדול מכולם
היא שאלתי מחבירי איזה
דבר שיתן לי ובייתי מסאים
פלו וחרזו ושאלו אותי ואם
אין חבירי רוצה ליתן לי
אזוהו דבר וכשנתי מה אהם
שואלים אותי דבר שהוא
פופלא ומכוסה כי אי
לפרש גדול ככאב :

ורא די להחליק פיות . ולהריק הרב פיפיות . לגנוב לבות
וכליות . עד כי יגבו שפתי מליצים והגיונם . וידרכו

את

לשון דבור כמו נאם פבע : (יב) הסקרנים אומרים ומבזין בעלמם את הסקרנים ככדי שלא
יתודע שהם סקרנים ואומרים כי אין הכסירה וכו' :

(א) ומאל יסוס כמה דברי מהוקים אשר השיב : (ב) וכעמיק את עיניך ככאשך שגפלו
כמולה כמו ירדו כמולה : (ג) הדבר אשר המר את לבני כוא את שאלתי איזה דבר
פחברי שיטו לי כי הייתי משחוקה על כדבר מאז

תקדמת המעתיק

את לשונם . לספר בהם עצמם . אשר אין עמם לעיני בני
 צמם . ויקחו עמהם דברים ונגידי אמרים . שמעום בשם כל
 משל מעלים ושר בשירים . ויכבדו בממתקי עניניהם . ויתפאר
 במנעמי מעניהם . כעבדים המתפארים בלבושי אדוניהם :
 ואשא משלי ואומר

שיר קשור ומורכב ע"ם יחד ושתי תנועות יחד ושתי תנועות ויחד ותנועות
 בדלת וכן בסוגר :

א צמא בין יבשו מימיו ומבור
 פלי לו נוזלים ישאב לקמים :
 בכלה בעלת דופי ומאת
 שכנתה שאלה עדי עדיים :
 (א) איש נמא להכין דבר
 אך יבשו מימיו כי אין
 לו שכל להכין דבר ומבור
 אשר בלי לו נוזלים כיוע
 מבור אחר מאיש אחר שמע
 דבר ואומר בשמו הוא דומם
 לכלה בעלת מוס שאין לו
 זמם להקטט ושאלת מהנרמס תכטיטין :

(א) ובראותי אנשי המזמה . (ב) כי נמכרו ביד אנשי מרמה :
 וגנוב גונב לבבם . וגם לא בידם טובם : (ג) נרפו
 ממעשיהם הנכוחים . השחיתו התעיבו משליהם הצחים : מי
 בעל דברים ישים לפיו ימינו : יכחידם תחת לשונו . עד אשר
 במעט נשכחו משלי הצחות . ולא נודעו עקבות הזיוני נכוחות :
 (ד) וכל בעלי המליצה נצמתו . תמו נברתו . וכל דברי חידת
 ומשל ונגינה . היו לכשל ולשנינה . בכל עם ועם ובבל מדינה
 ומדינה . ואשא משלי ואומר :

שיר קשור ומורכב ע"ם יחד ושתי תנועות ויחד ושתי תנועות ויחד ותנועות
 בדלת וכן בסוגר :

א עלי שלש מאד ירגז לבבי .
 ומורשיו עלי ארבע נמוסים :
 לנשר נמרטו פנפי גאווו .
 וכנפי הזבוב עליו פרושים :
 ושור פי נגדעו קרני הדרו :
 בקום עליו לנגח כבשים :
 ואריה בדהיות נאלם לעמת
 בני עועל תמול בורחים ונסים :
 ורעה מ'שלשתן פי יבוסון
 אנוש נבל וברבורים אבוסים :
 עניותו ואנשים סדומים לשורים נמלטים בכל טוב אשר בידם :

(א) בעלי מחשבות טובות : (ב) נמכרו ביד אנשים ואמרו לשון מכירה כמו והתמלכס
 לאויביכם : (ג) סתהלו להיות מרהיקים א"ע נומעסיכם בטובים ולמוס פשטיכם :
 (ד) וכל בעלי המדע נבוע וכל"א איין נטרומטין :

הקדמת המעתיק

כי (ה) הנוערים בעם בראותם כל איש אשר ידבנו לבו להרים את תרומת הקדש כי רוח אלהים בו: יחזו לו משאות שוא ומדוח. לאמר אויל הנביא משגע איש הרוח. והשכל מהבל יצא. והחכמה מאין תמצא. הלא טוב לסוך בשמן המור. מכל מיני שיחור. הלא טוב לגבר בכל עניניו. לשאת כוס מלא ברוב יגוניו. מקסת הסופר במתניו. ומח יועילו הצחות. הישביעו בצהצחות: או מה ימריץ מחק מענה. היציל לב נענה: ודברים ערבים. היתנו לחם לרעבים ובעלי אמרי נגידים. היאכילוהו מעדני מגדים. ויכסוהו בבגדים וכל ממשל ובעל חידה. הירכיבוהו בקרב קהל ועדה. בסוס דוהר ומרכבה מרקדה. וישאו את קולם. ויהתלו במשלם:

שיר קשור ומורכב ע"ם יחד וייתי תנועות ויחד ושתי תנועות ויחד ותנועת בדלת וכן בסוגר:

(ה) ראו איש אשר כל ימיו
 היה מושל משלים והוליא
 בזמן והלך לו בהשלוס משאליו
 אשר בקש ואין לו מה לאכול
 כי אם הרוק אשר הוא בולע
 וגם אין לו כמה לשכב כי
 אם אין סחם מרחשותיו
 כאשר יתן איש אלוים
 מרחשותיו ואין לו שום גג
 וכוהל על ביתו כי אם
 הכהנת אשר הוא מכבס
 בו ואין לו כוס לרכוב עליו כ"א מנעליו אשר הוא הולך כס:

א ראו מושל משלים כל ימיו.
 זמן הפיק והשלים משאלותיו:
 ושם רקו מנת חקו ונפן
 מראשות איש אלהים ראשותיו:
 ונגותיו וקירותיו מעיליו
 ומנעליו פרגליו מראשותיו:

כזאת וכזאת ידברו. ואמרי שוא ושקר יחברו: (ס) וישאו בשקריותם ובפחזותם. לב אנשי המלהמה הבאים במערכה. המתנדבים בעם העושים במלאכה: עד אשר כמעט הוגר המוסר. ואמרי שפר. היו למשלי אפר: והלשון אבד מהם. והדבר אין בהם: ואען ואומר:

שיר קשור ומורכב ע"ם יחד ושני תנועות ויחד ושתי תנועות ויחד ותנועת בדלת וכן בסוגר:

(ח) בזה הזמן חכי מהפס
 על כל סלדים חולי
 חמה מקום שיכבדוני בשביל
 חכמי ולמודי ולא מלחתי
 שום דרך כי אם לכגור כל
 בחכמות:

א אחפיש בזמן קדם ואחור.
 בימין גם שמאל מטה ומעל:
 באולי אמצאה נזר לראשי.
 ולא אמצא לבד דרך לנעל:

זבראותי כי כן. המלתי עליהם. וקנאתי אליהם. ואומר בלבי אבואה בחדרי הקדמונים ובבתי נבאתם. ואחנש צפוני טמוני משליהם. ומליצותם. דברי חכמים והידותם. אילי אמצאה דבר חדש אעירה בו משנת הכסילות. ומתרדמת העצלות. כי אמרו המושלים בכל חדוש תענוג וערבות. ודרשתי

(ה) חכמים ריקים כאשר יראו איש אחד הולך בדרך סיסר:
 (ה) ומכניס מוכן בלכות בני אדם העושים מלאכה כ' ועורכים מלאכה נגד יח"ד:

הקדמת הבעתיק

זדרשתי וחקרתי וינעתי ומצאתי זאת האגרת . אשר תוד
 ותפארת אונרת . מדברת בלעני שפה ובלשון אהרת : כבודת
 בת מלך וצנועה . בתולה זאיש לא ידעה . עד אשר בתורתח
 הגיתי . אהבתה שנית . הסירותי את שמלת שביה . (ב) ויתעדה
 גזמה וחליה . להראות העמים והשרים את יפיה . מה יפיה
 זמה טובה . עץ היים היא למחויקים בה . עץ עושה פרי . מה
 מתוק מדבש ומה עז מארי . כל אוכליו מפחד לא יראו . לא
 ירעבו ולא יצמאו : עלהו לתרופה ולתעלה . על כן קראתי
 רוח והצלה : כי יציל עני משחת . בשובה ונחת . ימלט נקי
 מפח פחת . ויאמר פדעו מרדת שחת : ואשא משלי ואומר

שיר קשור ועובר ומורכב ע"ם ושתי תנועות ויתד שתי תנועות ויתד ושתי תנועות
 בדלת וכן בסוגר :

(א) נשש אשר ה א בעמל נססו
 הולס מהלוח לתענוג נחלס
 מצוהלה אשר התעניג היא נחל'
 מצוהלה וזין בו שוס עיקר
 ושרש כן דרך בני אדם .
 לזאת את נכך גהל בטרים
 תהיה מהועז ומלולך מהלות
 האכילס אשר כולך לזשק
 ומורחס . ולרוטב הסכילוס
 אשר כן תקת את רפואוס
 הספר הזה צטרס יומכר כפי
 יוס סס בני אדם יכלס לחסס
 ויקנו הכל מקודס ואס ס קוד
 על דלתס זס הספר יכיס לך
 רום וכללס :

* עָמַל לְהִתְעַנֵּג מְאֹד גַּחְלָה. נִפְשָׁו .
 וְהִיא גַּחְלָה מְבַהֶלָה :
 לְבָבָה גַּאֵל טָרָם יְהִי נִנְאָל .
 מִתְאַוָּה מוֹרְאָה וְנִנְאָלָה :
 וּלְצִיר כְּסִילוֹת קַח צְרִי סִפְרִי .
 טָרָם בְּנֵי יוֹם יַעֲשׂוּ כְּלָה :
 יוֹם תִּהְיֶה שׂוֹקֵךְ בְּדִלְתוֹתָיו .
 יַעֲמוֹד קֶךְ רוּחַ וְהִצֵּלָה :

הקדמת המחבר

אמר המחבר: בימים הראשונים . בראשית ממלכת הקדמונים ;
 היה בארץ הודו באחת המדינות . מלך נבל חסר
 תבונות . איש דמים ומרמות . בעל נפש בעינים רמות ;
 (א) שואף הבלי הזמן ותענוגותיו . חפץ מאד לרדוף אחרי
 נתיבותיו . מתהלל בטובו . (ב) ומתפאר בעצבי זהבו . אמר
 נבל בלבו : בהר מרום הזמן עליתי . שם ישבתי גם שביתי .
 בכחידי עשיתי : לי שפחות ועבדים . בסוסים בצבים ובפרדים ;
 עשיתי יקר והסן . במתג ורסן . ובהכמתי אחזתי אהוזות . ולא
 ה' פעל כל זאת . ועליו אמרו המושלים :

שיר חרוז ומורכב ע"ם יתד ושני תנועות ויתד ושתי תנועות ויתד ותנועה בדלת
 וכן בסוגר :

(א) כאשר שוקט סיין על
 שמריו כן הוא שקט על
 שמרי זכב אשר לו וכנס על
 סכסף

* רָאוּ שׂוֹקֵט עָלַי שְׁמָרֵי זְהָבוֹ .
 וַיִּנְוַח בְּצֵל כִּסְפוֹ וַיִּשְׁכַּב :
 וישים

(א) והייתי מקטט את עלמי בקבועין :
 (א) מסלוח פלוח ותענוגוס עולס כזס : (ב) מבית א"א בשקלים הנעשים מזהב . על
 לבון עלני כגויס כסף וזכב :

וישם בְּבֵיתִי סוּסִים רְכוּבִי
 וְנָקַל מֵהֵיֹת קָהָם לְמַרְפָּב ;

סכף וינוח כללו וכוסים
 צבוסים יש לו לרכוב עליהם
 מתחת גבורת הסוכים קל
 הוא עליהם לרכב :

לא שם כחו ועצם ידו כי אם לשקוט ולנוח . ולא השב אחרי
 אוהב ונאמן רוח . בלתי אשר עזרו ובידו החזיק . לאכול
 לשבעה ולמכסה עתיק . ובהגיע המלך לזמן בחרותו . נתחרו
 בו שכרות שחרותו . ועורו תאותו . ויתנהג בנאוה וגאון על
 עמו ועדתו : הגה ברוחו הקשה בקרבם . ומלך עז ימלא
 בם : עד אשר נמשכו כלם בעבותות אימתו . ובחבלי חרדתו .
 אז הוסיף על גבה רוחו יריב עיניו . וכל מעשה תקפו
 ונבורת רעיוניו . עד אשר לא נחשבה עצה לפניו כי אם
 עצתו . ואין חכמה בלתי חכמתו . הוא היה אומר אין כמוני
 בזמן כי מי שנשאתיו נשא וגדל . ומי שהשפלתיו שפל ודל .
 עד כי הדל . ואין בכל העולם כסילות שלא יבוננהו שכלי
 ותבונתי . ואין עון שלא יכפרוהו רצוני ואהבתי . ואין רצון
 שלא תקפתהו נדבתי : וישורר

שיר מחולק ומורכב ע"מ יתד ותנועה ויתד ושני תנועות בכל חרוז הקצר כד'
 חרוזות שככל בית ובית :

א אני לזמן וזמן לעבדי מאד נאמן .
 רצונו בלב נעמן מבקש וטוב שוחר :
 אנשא ואין משפיל ארומם ואין מפיל .
 ואמרוף ואין מציל ואמאם ואין בוחר :
 בידי נאות טובה . בנפשי נאות חובה :
 למוסר ולנדבה אני הוא ואין אחר :

(א) אני אוהב נאמן לעולם
 כזה וכמו כן בעולם
 אוהבי לעבדי כי רצונו בלבי
 מחיקות מדכס וטוב עוסי'
 דורס את מי שאנשא אין איש
 שיספיל אותו וכן לכסף
 צנידי להסיב את האדם לטובה
 כמו לחובה . נאות הוא
 דיורס לשון נאות דשא וכן
 מוסר וכן מדכס סכל בידי :

ולא היו כל מהשבותיו ותאותיו . כי אם תענוגות העולם
 והבלו . הוא היה חלקו מכל עמלו . והדת היקרה .
 והאמונת הישרה . כבר נתפשמו בכל קצותיו כה וכה . לפני
 מלכו . ושלחו השמן הוא וכל אנשי עצתו . לטנוא בדת
 המחזיקים בבריתו . באותו לעאוף רוח העולם הזה . החדל
 הנבזה . ומאסו בשכר עולם הבא . וטובתו הרבה . והעמיק
 י'הזיק . לכל אשר בכנף הדת החזיק : והקריב עבודות נכריות
 צדניות חתיות . צלמי הזהב והכסף עשה להם . וקבל עליהם
 חניהם ומועדיהם . ויכרע וישתחוו לאלהיהם . עד אשר
 נתפשטה עבודת האלילים בכל מלכותו . ומהרו העם ללכת
 בנתיבות . כי הוא הקל מעליהם : את עול עבודתו : ובכל יום
 יום מאסף ראשי הייליו גבורי גדודיו . ועשה משהה לכל
 שריו ועבדיו . והיו כל אנשיו עמו . שמחים וטובי לב שותים
 והוננים עמו . אין ים אלא אכילה ושתיה . ושבע רויה :
 ויבא האנשים בזבהים ועולות . ותצאן כל הנשים בתפיש
 ובמחולות :